

Over de FIM

De Federatie Instandhouding Monumenten is de collectieve belangenbehartiger van particuliere monumenten- en erfgoedorganisaties in Nederland. De FIM informeert overheden over urgente kwesties, en brengt gevraagd en ongevraagd advies uit over ontwikkelingen in de sector. De Federatie is een belangrijk platform geworden, waar leden ideeën over bescherming, het beheer en de instandhouding van monumenten uitwisselen.

Consolideren en vernieuwen

Monumenten en erfgoed vertellen ons wie we zijn en waar we thuishoren. Ze voegen waarde toe aan onze leefomgeving en verbinden onze samenleving. Het behoud van dit erfgoed vraagt om een solide financiële basis. Stabiliteit en continuïteit van het bestaande financieringsstelsel voor onderhoud en restauratie zijn en blijven hierbij een primaire voorwaarde.

Tegelijkertijd dwingt de actualiteit ons ook om uit onze comfort-zone te treden en nieuwe antwoorden te formuleren op de grote uitdagingen waarvoor we ons als land gesteld zien. Klimaatverandering, energietransitie en andere grote ruimtelijke opgaven vragen om een nieuw instrumentarium dat monumenteneigenaren stimuleert om mee te doen. De grote woningbouwopgave biedt een kans om erfgoed in de breedte - en monumenten in het bijzonder - een proactieve rol te laten spelen bij de ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. De diversiteit in onze samenleving vraagt erom dat we de betekenis van ons erfgoed ook door de ogen van anderen blijven zien en relevant maken voor nieuwe generaties en nieuwe groepen Nederlanders. Het zijn opgaven die aandacht vragen, maar het zijn ook opgaven die nieuwe kansen bieden om de sociale meerwaarde van monumenten en erfgoed actief te benutten.

Tien concrete aanbevelingen:

• Een solide fundament (structureel) •

Middelen te besteden aan 'stenen':

1. Handhaaf de bestaande basisinfrastructuur voor planmatig onderhoud via de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) en de Instandhoudingssubsidie woonhuis-rijksmonumenten (woonhuisregeling). Maar verhoog het budget van de SIM structureel met 10 miljoen euro per jaar. Voorzie hiermee in de groeiende instandhoudingsbehoefte die ontstaat door a) toenemende schade door weersextremen en bodemdaling en b) een grotere instroom, met name vanuit het groene erfgoed.
2. Handhaaf het huidige stelsel van provinciale restauratiesubsidies en leningen voor particuliere monumenteneigenaren via het Nationaal Restauratiefonds, o.a. voor de herbestemming en verduurzaming van monumenten.

Middelen te besteden aan 'mensen':

3. Zorg voor een langjarig stabiel financieel klimaat voor kleine, specialistische restauratievakopleidingen en richtlijnen voor restauratiekwaliteit. Investeer hierin 2 miljoen euro per jaar.

• *Investeren in kansen 2021-2025 (incidenteel)* •

Middelen te besteden aan 'stenen':

4. Haal de 'kanjermonumenten' uit de SIM en tref een voorziening waarmee meer financiering op maat mogelijk is. Investeer hiermee tegelijk in de verduurzaming en toegankelijkheid (sociale meerwaarde) van deze identiteitsdragers van de leefomgeving, als onderdeel van grotere gebiedsontwikkelingen. Investeer hierin 15 miljoen euro per jaar.

5. Werk de restauratie-achterstanden van groene monumenten weg zodat ze kunnen worden ondergebracht in de reguliere SIM. Dit vergt een investering van 15 miljoen euro per jaar.

Middelen te besteden aan de 'grote ruimtelijke opgaven':

6. Verleng en versterk het programma Erfgoed Deal waarin OCW, BZK, IenW en LNV, IPO, VNG en FIM samenwerken aan nieuwe vormen van erfgoed-inclusieve gebiedsontwikkeling. Hiermee krijgt erfgoed de kans actief bij te dragen aan de grote transitieopgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie en de woningbouwopgave. Investeer hierin 12 miljoen euro per jaar.

7. Verleng en verruim de bestaande regelingen ten behoeve van behoud en herbestemming van leegkomende kerken, boerderijen, buitenplaatsen en grote industriële gebouwen. Dit voorkomt de negatieve gevolgen van leegstand voor de omgeving. Investeer hierin op jaarbasis 5 miljoen euro.

8. Ondersteun visievorming en ontwikkel nieuw instrumentarium waarmee energiebesparing en verduurzaming van monumenten vanuit bestaande (restauratie)regelingen gestimuleerd en beloond kunnen worden. Besteed hieraan 5 miljoen euro per jaar.

Middelen te besteden aan 'mensen':

9. Bevorder de sociale waarden van erfgoed en investeer in een innovatieve praktijk van participatie van burgers bij erfgoed. Implementeer het verdrag van Faro en stel een uitvoeringsagenda op, bijvoorbeeld zoals het Programma Erfgoed Deal. Breid in aanvulling hierop de ondersteuning via de provinciale erfgoedhuizen uit aan de vele tienduizenden erfgoedvrijwilligers in ons land. Besteed in totaal aan dit onderwerp 5 miljoen euro op jaarbasis.

10. Professionaliseer de sector mobiel erfgoed, stimuleer verduurzaming en zorg voor meer overheidsregie. Besteed hier 1 miljoen euro per jaar aan.

In totaal gaat het om een extra investering van 70 miljoen euro per jaar, waarvan 12 miljoen euro wordt ingezet voor een structurele verhoging ten behoeve van een solide basis voor de instandhouding van erfgoed en monumenten.